

www.edusbih.org

NARATIVNI GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2018.

Ime organizacije: EDUS – EDUKACIJA ZA SVE

Adresa: Kemala Kapetanovića 43

Telefon: + 387 62 696 235

Web site: www.edusbih.org

E-mail: edus.bih@gmail.com

EDUS-Edukacija za sve (www.edusbih.org) od 2010. aktivno radi na unaprijeđenju obrazovanja i podrške djeci sa i bez poteškoća u razvoju, prije svega za djecu sa težim razvojnim poremećajima kao što su autizam, intelektualne poteškoće, Downov sindrom, emocionalni i bihevioralni poremećaji i kombinovane smetnje. EDUS omogućava djeci uključenoj u svoje programe da razviju puni potencijal, roditeljima da nauče kako i sami da rade s djetetom, a stručnjacima da kroz direktan rad s djecom ovladaju naprednom naučnom metodologijom preuzetoj sa vodećeg univerziteta u svijetu u ovoj oblasti- Univerziteta Kolumbija u Njujorku.

EDUS - Edukacija za sve djeluje već devetu godinu u kontinuitetu sa svojim radom. U nastavku se nalazi presjek nekih od najvažnijih postignuća u posljednjih osam godina rada EDUS-a:

- 50 djece je uspješno uključeno u redovne škole i vrtiće nakon pohađanja EDUS programa, neki od njih su sada i odlični učenici bez pomoći asistenata u nastavi;
- Uspostavljen prvi servis u regiji za ranu intervenciju po naučnoj metodologiji (od 2012.);
- Napravljeni, prvi u regiji, standardizovani mjerno-programski instrumenti za skrining i monitoring razvoja, zatim za izradu i praćenje individualnih planova za razvoj djeteta, te kurikulum za edukaciju roditelja (2015.);
- Primjenom naučne metodologije podržan je napredak više od 500 djece iz BiH i širom Evrope;
- Kroz direktan, svakodnevni rad s djecom preko 100 stručnjaka obučeno za korištenje naučne metodologije (pedagozi, psiholozi, edukatori-rehabilitatori, logopedi, socijalni radnici, profesori predškolskog odgoja, nastavnici), od koji trenutno 45 svakodnevno radi sa djecom po EDUS metodologiji;
- Kroz predavanja i radionice, te monitoring i mentorstvo u okviru projekta sa UNICEF-om obučeno preko 500 stručnjaka sa 32 lokacije širom BiH za ranu detekciju uz korištenje standardizovanih skala te procjenu i monitoring razvoja kroz projekte UNICEF BIH – Unaprjeđenje sistema rane intervencije u servisima u BiH;
- Od 2017. godine EDUS počinje edukaciju stručnjaka i van zemlje i regiona (Palestina);
- Desetine istraživanja i naučnih radova prezentovanih na međunarodnim i domaćim konferencijama;
- Ambasadori svjetske akcije "Light it Blue" kojom se širom BiH podizala svijest javnosti o autizmu osvjetljavanjem u plavo prepoznatljivih objekata/ mjesta na Svjetski dan autizma (2013-2017.);
- Prva interaktivna slikovnica i e-slikovnica u domaćoj izradi u regionu 2015;
- Prva kompjuterska interaktivna igrice za prepoznavanje oblika na lokalnom jeziku 2014;
- Prva profesionalna inkluzivna predstava za djecu "Zaljubljeni vuk" i izložba "Talenti iz sjene" u Vijećnici 2014;
- Tri godine za redom u mjesecu aprilu u saradnju s Udruženjem Marathon organizujemo društveno-odgovornu kampanju „Trčim za nekoga sa autizmom“ koja je do sada uključila preko 2000 osoba da podrže EDUS program kroz učešće u proljetnoj 5K trci koja se održava u Sarajevu.

EDUS-ov način rada se može uspješno primijeniti na sve uzraste i na svako dijete, bez obzira na to da li je tipičnog razvoja ili ima poteškoću. Razlog zbog kojeg se težište stavlja na ranu intervenciju je najveća efektivnost u ranom uzrastu, a razlog zbog kojeg se često dovodi u vezu s autizmom je zato što je jedini način rada koji dokazano pomaže djeci s autizmom da uče i napreduju.

2018. godina bila je veoma turbulentna po pitanju sistemskog uvođenja EDUS programa, kao i prostornih i kadrovskih rješenja za djecu koja pohađaju EDUS program.

Slijedom zaključaka sa 35. Sjednice Skupštine KS održanoj u novembru 2017. godine, JU Centar Vladimir Nazor je početkom 2018. godine završio proces doregistracije koja se odnosila na proširenje djelatnosti, odnosno uvođenje rane intervencije, opservacije, produženog boravka, predškolskog odgoja, radionica za radno osposobljavanje, te neke kadrovske procedure kako bi se pristupilo potpisivanju ugovora sa Općinom Novo Sarajevo o ulasku u prostorije koje je ranije koristila OŠ "Isa-beg Ishaković".

Nakon obavljenih svih administrativnih procedura, početkom aprila 2018. godine, EDUS program nakon

višemjesečne pauze, ponovo se primjenjuje na adresi Kemala Kapetanovića 43, u okviru predškolskog odjela JU Centra "Vladimir Nazor" i obuhvata djecu uzrasta od 18 mjeseci do polaska u školu. Vlada KS odobrila je angažman 58 osoba, kako bi se zadovoljili kadrovski kapaciteti potrebni za rad sa djecom koja su predala zahtjev za upis u Centar Vladimir Nazor, odjel predškolsko.

Međutim, tokom cijele godine izazovi su se stalno povećavali, a u cilju održanja programa kao jedine naučno dokazane metode za rad sa djecom sa poteškoćama u razvoju. Zbog podrške koju EDUS program ima od Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, izražavamo veliku nadu da će ovi problemi biti uspješno prevaziđeni u toku 2019. godine kako bi kompletan fokus bio stavljen na potrebe djece i razvijanja njihovog punog potencijala.

Ipak, i pored svih problema sa kojima se suočilo, Udruženje EDUS – Edukacija za sve je nastavilo sa

svojim radom koji, osim svakodnevnog rada sa djecom, podrazumijeva i mnoge druge aktivnosti. U nastavku su izdvojene najvažnije od njih.

EDUS-ov program direktnog rada s djecom sa poteškoćama je baziran po ugledu na sveobuhvatnu primjenu bihevioralne analize u školstvu (CABAS®), jedine naučnodokazane metodologije koja je prilagođena lokalnim uvjetima u cilju kvalitativnog unaprjeđenja sistema podrške djeci sa i bez poteškoća u razvoju. Iako je potreba za programom i broj potencijalnih korisnika stalno rastao, broj uključene djece u programu 2018. iznosio je 116 u svakodnevnom programu. Nažalost, zbog nedostatka prostornih kapaciteta, lista

čekanja za upis nove djece je bila u konstantnom porastu tokom cijele godine, tako da je u jednom momentu taj broj dostigao 71.

Uz pomoć sredstava koje su obezbijedili Ministarstvo za nauku, obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo, projekta "Foundations for Inclusive Education Resource Centre" finansiranog od strane Švicarske Ambasade u BiH, Udruženje EDUS-EDUKACIJA ZA SVE je organizovalo **Ljetnu školu** 2018 godine.

Kroz nastavni program djeca su imala priliku da razvijaju svoje kreativne sposobnosti, te smanje stopu regresije u toku ljetnog raspusta.

Ljetna škola održana je u periodu od 2. jula do 10. augusta 2018. godine sa ukupno 90 upisane djece. Kroz program ljetne škole, nastavni planovi i programi su podijeljeni u deset učionica, od kojih se svaka sastojala od 8 do 10 djece. Dobijene povratne informacije o programu ljetne škole posebno su bile korisne roditeljima koji su imali veliki problem u ispunjavanju slobodnog vremena svoje djece tokom ljetnih mjeseci, posebno u svom radnom vremenu. Djeca koja su pohađala program ljetne škole izbjegla su regresiju koju su imali u prethodnim ljetnom periodu, ali su također napravila velike korake u svom budućem razvoju. Tokom perioda implementacije projekta, realizovana je i nabavka potrebnih materijala za arts & crafts, sportske i muzičke radionice.

Zimske radionice su osmišljene kao edukativne / terapijske radionice u skladu sa EDUS metodologijom, koje su u vrijeme dugih zimskih praznika organizovane za djecu s razvojnim kašnjenjem.

Kroz svakodnevni direktni rad sa djecom u učionicama, rad s individualiziranim programima za svako dijete, zajedno sa časovima likovnog, sporta i muzike,

uzrokovao je manju stopu regresije i unapređenja njihovih vještina. Ove jako tražene radionice imale su veliki uticaj na unapređenje napretka svakog djeteta i njihovih kreativnih i motoričkih vještina pomažući njihovoj društvenoj interakciji i komunikaciji za buduće obrazovanje. Održavanje zimskih radionica podržali su Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH, Općina Stari Grad Sarajevo i Švicarska Ambasada u BiH.

Afterschool radionice su također imale veliki uticaj na smanjenje stope regresije kod djece.

Upis na **Arts & Craft** radionice bio je osmišljen za razvijanje kreativnih aspekata svakog djeteta. Kroz njihovo prisustvo, imali su kontakt sa korištenjem osećaja dodira u kreacijama glinenih skulptura, korištenjem alata za bojenje sa različitim tehnikama i izražavanjem svojih umetničkih talenata.

Muzičke radionice su se održavale 5 dana u sedmici, po dva časa u trajanju od 45 minuta. Svaki čas se sastojao od širokog spektra različitih aktivnosti, uključujući udaraljke, sviranje na bubnjevima (bongo), egg-shaker jaje, ksilofon, itd.

Sportske radionice su pomagale djeci da steknu bolje motoričke vještine vježbanjem pokreta mišića uz korištenje individualiziranih vježbi. Omiljena je bila upotreba trampoline koja je donosila ogromnu radost kroz vježbanje na kraju svake sesije.

Kroz ove radionice prošlo je 150 djece u toku 2 mjeseca održavanja ovog programa.

Kroz direktan, svakodnevni rad s djecom tokom 2018. preko 50 stručnjaka iz predškolskog odjela Centra „Vladimir Nazor“ u periodu april – decembar obučeno je za svakodnevno korištenje EDUS naučne metodologije (pedagozi, psiholozi, edukatori-rehabilitatori, logopedi, socijalni radnici, profesori predškolskog odgoja, nastavnici).

Radionice analize ponašanja i inkluzije, bile su usmjerene na praktičan i direktan rad u učionicama namijenjenim novim edukatorima. Ove radionice su pomogle u sticanju znanja o primeni nauke o analizi ponašanja u svakodnevnom radu kroz demonstracionu školu. Stekli su vještine o izradi individualnog plana svakog djeteta, njegovoj implementaciji i evaluaciji, prikupljanju i analizi podataka, kao i o direktnoj primjeni najnovijih naučnih metodologija.

Veoma bitna aktivnost koja je kontinuirano sprovedena tokom održavanja svakodневnih radionica jeste i nadzor i mentorstvo novog stručnog kadra u demonstracijskoj školi, a u cilju izgradnje institucionalnih kapaciteta za edukaciju profesionalaca. Nastavak nadgledanja i mentorstva svakako će ostati neophodan ponavljajući proces. Obezbeđujući kvalitet stečenih veština iz ovih obuka, ovu aktivnost su sproveli prethodno obučeni vanjski stručnjaci, dobijajući relevantne akademske

kvalifikacije i praktične veštine kako bi proširili svoje znanje na nove edukatore. Sprovedena je i još uvijek se sprovodi stalna evaluacija kvaliteta nastave i primjene naučnih metoda u učionici, kao i podataka o nastavnicima/ terapeutima, ocjenjivanju njihovog napretka i korištenju nastavnih ciljeva. Kroz dnevne instrukcije iz učionica, konsultant / supervizor konstantno sprovodi zapažanja o učestalosti i preciznosti edukatora (TPRA). Na sedmičnoj bazi, sastanci u učionici konstantno se sprovode u cilju procjene kvaliteta instrukcija, izrade nastavnog plana i programa za svakog novog edukatora, te procene individualnih planova ponašanja i sprovedenih taktika iz učionica te obezbjeđivanje povratnih informacija za nastavni kadar.

Slijedom ranijih godina, a u partnerstvu sa **UNICEF-om u Bosni i Hercegovini**, nastavljena je obuka profesionalnog stručnog kadra sa područja cijele Bosne i Hercegovine. Ukupno 31 profesionalaca, kako iz oblasti zdravstva, tako i drugih relevantnih oblasti rada iz Kozarske Dubice, Ljubuškog, Banja Luke, Mostara, Goražda, Bugojna, Sarajeva, Travnika, Prijedora, Teslića i Viteza, su učestvovali u šestodnevnom treningu (3+3 dana) koji pokriva osnove ranog rasta i razvoja organizovanog kroz predavanja i radionice koje podrazumijevaju direktan rad sa djecom. Stručnjaci su tokom ovih 6 dana bili u mogućnosti da steknu osnovna znanja iz oblasti detekcije i intervencije, a koja će moći primijeniti u okviru već integriranih aktivnosti resursnih centara i soba za rani rast i razvoj djece iz kojih dolaze.

U periodu od 12.-13.10.2018., također u partnerstvu sa UNICEF BiH, održan je dvodnevni trening za 35 profesionalaca sa područja cijele BiH na temu „Razvoj kapaciteta stručnog osoblja u oblasti rane detekcije i intervencije za djecu sa poteškoćama u razvoju“. Učesnici su bili u mogućnosti da se upoznaju sa uzrocima poteškoća u razvoju od začeca, pa kroz period ranog djetinjstva, doprinos koji oni mogu pružiti u prevenciji, ranoj identifikaciji i intervenciji kod djece sa poteškoćama u razvoju, šta je praćenje, skrining i procjena razvoja djeteta, te kako izraditi individualne razvojne programe na osnovu rezultata procjene.

Diferencirano podučavanje, kao jedan od socijalnih oblika nastave koji podrazumijeva samostalnu aktivnost učenika, vodi računa o konkretnoj situaciji u razredu, uvažavajući razlike među učenicima i nastoji optimalnom ispoljavanju svih sposobnosti učenika sa i bez poteškoća u razvoju.

U cilju obuke stručnjaka o praktičnom korištenju diferenciranog podučavanja, Udruženje EDUS je doprinijelo promociji inkluzivnog obrazovanja u saradnji sa UNICEF BIH i **Udruženjem DUGA "Društvo Ujedinjenih Građanskih Akcija"**. Naši predavači su proveli niz od 10 treninga za nastavno osoblje u osnovnim školama u 8 gradova širom zemlje, od kojih su posjetili sljedeće osnovne škole:

- OŠ Fra Lovro Karaula Livno
- OŠ Mak Dizdar – Vitkovići Goražde
- OŠ Vladimir Nazor - Odžak
- OŠ Branko Radičević - Banja Luka
- OŠ Ivana Gundulića - Mostar
- IV osnovna škola – Mostar
- OŠ Branko Ćopić – Prijedor
- Druga Osnovna škola - Sarajevo
- OŠ Umihana Čuvidina - Sarajevo
- OŠ Tinja – Srebrenik

Na ovim edukacijama koje je ukupno pohađalo 266 profesionalaca, polaznici su bili u mogućnosti da steknu pregled najnovijih naučnih saznanja u vezi sa diferenciranim podučavanjem u školi, kao i da se upoznaju sa taktikama za maksimiziranje aktivnog učešća u nastavi. Kao jedan od rezultata ovih edukacija, nastao je i priručnik „KVALITETNE INKLUZIVNE PRAKSE – partnerstvo sa porodicom, diferencirano podučavanje, podučavanje matematičkih pojmova, vršnjačka podrška“.

U saradnji sa UNICEF-om i **USAID-om**, uspješno je organizovana dvodnevna edukativna konferencija stručnog kadra pod nazivom „Postignuća i perspektive u oblasti unapređenja ranog rasta i razvoja djece: rana detekcija i rana intervencija“ u

Sarajevu koja je okupila preko 80 stručnjaka u oblasti ranog rasta i razvoja u Hotelu Bosnia 23.3. i 24.3. 2018. Učesnicima je predstavljena pilot studija efikasnosti idejnog koncepta EDUS – UNICEF sistema centara za rani rast i razvoj, kroz prezentacije uključenih lokacija širom Bosne i Hercegovine.

Osim toga, održana je edukacija za stručnjake koji su učestvovali u terenskom istraživanju u okviru studije „Naučna validacija Razvojnih bihevioralnih skala II“ koja se provodi uz financijsku podršku USAID/Program podrške marginaliziranim grupama. Radi se o naučnoj studiji koja je obuhvatila preko 1600 djece do 6 godina starosti i njihovih roditelja u svrhu naučne validacije ovog instrumenta.

U prepunoj sali Hotela Bosnia, 19. jula 2018. godine je održano predavanje Autizam: medicinski aspekt. Preko 100 učesnika je imalo priliku da čuje predavanje dr. Mohammada Ghaziuddina (University of Michigan Hospitals, Ann Arbor) o komorbiditetu poremećaja autističnog spektra sa drugim stanjima i poremećajima. Predavanje je održano u sklopu projekta "Unaprjeđenje statusa djece s poteškoćama u razvoju u BiH" koji finansira Program podrške marginaliziranim grupama (PPMG) Američke razvojne agencije (USAID).

Kroz projekat Early Detection And Intervention Mission finansiranog od strane **UNICEF-a u Palestini** kroz 2018 godinu održani su sljedeći treninzi:

- „Support to Strengthening the System for Multysectoral Early Childhood Development and Early Childhood Intervnetion Programmes“, održan u Gazi u periodu 05. - 08.03.2018.
- „Training for Improvement of Early Childhood development for Health, Social and Education Sector“, održan u Zapadnoj Obali u periodu 29.07. - 02.08.2018.
- „Training for Improvement of Early Childhood Development for Health, Social and Education Sector“, održan u Zapadnoj obali u periodu 24. - 27.10.2018. i Gazi u periodu 28.10. - 01.11.2018.

U Podgorici je svečano otvoren prvi specijalizovani **Centar za autizam**, razvojne smetnje i dječiju psihijatriju. EDUS je tokom cijele godine radio na pružanju stručne pomoći kroz edukacije uposlenika Centra, kako bi usluge Centra bile usmjerene na svakog korisnika. Edukacije su održane u dva navrata u prostorijama EDUS-a u periodu od 19. - 23.03. i 16. - 20.07.2018. godine. U Beogradu je u saradnji sa **UNICEF Srbija**, također organizovana edukacija za profesionalce koji direktno rade sa djecom, a u cilju sticanja osnova za detekciju i intervenciju djece sa bilo kakvim vidom poteškoća u razvoju. Ova edukacija je također organizovana u dva navrata: 14. - 16.03. i 18. - 21.04.2018. godine u Beogradu.

EDUS metodologija je prepoznata i u Hrvatskoj. U skladu s tim, održane su i edukacije u Dubrovniku, a na zahtjev **JU Dječiji vrtići Dubrovnik**. Prva edukacija je održana u periodu od 19. - 21.10.2018. dok se nastavak edukacija planira u 2019. na obostrano zadovoljstvo. Dr.sci Nirvana Pištoljević održala je predavanje „Rana detekcija razvojnih poremećaja i rana intervencija“ za studente Psihologije na **Filozofskom fakultetu u Banjoj Luci** u okviru naučno-stručnog skupa Otvoreni dani psihologije 2018 i sedmice mentalnog zdravlja koja se održala pod sloganom „Jesenje čišćenje UMA“.

Najveći značaj aktivnog učešća roditelja u obukama i proširenje dobre prakse iz učionice u svoje domove, pokazali su odlične rezultate za budući razvoj djece. Korištenjem ovog pristupa, uloga roditelja je ojačana, pružajući roditeljima osjećaj psihološke podrške i njihove sposobnosti da aktivno i pozitivno utiču na ishode svoje djece, imajući važnu ulogu u dobrobiti njihovog djeteta kao i cijele porodice u budućnosti.

Krajnji rezultati individualiziranih edukativnih radionica za roditelje gdje je svaki roditelj (majka/otac/staratelj) primio sesiju sa edukatorom (ukupno 117 roditelja-djece 1-2 sata), koji su stekli - znanje o razvoju njihovog djeteta, zajedno sa načinima korištenja jednostavnih tehnika i programa kod kuće u cilju jačanja njihovih vještina učenja i manje stope regresije. Roditelji su stalno bili informisani o napretku svog djeteta svakodnevnom komunikacijom i detaljnim izvještajima i sastancima.

Roditelji su učestvovali u kreiranju svakog individualizovanog plana za svoje dijete. Kroz ove sesije, oni su stekli znanje i uputstva o načinima podrške njihovom nastavnom procesu nastavljajući ove metode kod kuće. Upoređivanjem prethodnog sistema, gdje bi roditelji s vremena na vrijeme samo primali deskriptivne ili označene izvještaje o napretku svog djeteta, ovaj metod je obučavao roditelje u stvaranju osjećaja sposobnosti da utiču na razvoj svog djeteta. Obrazovni plan i program koji se koristi za obrazovanje roditelja služio je kao trening o načinima otkrivanja atipičnih kretanja, stimulisanju njihovog razvoja kod kuće, zajedno sa znanjem o najčešćim razvojnim poremećajima, načinima korištenja najnaprednijih osnovnih taktika, adresiranje i identifikovanje djetetovih potreba, razvoj vještina igranja, itd. Krajnji rezultat su povećane kompetencije roditeljskih vještina koje su im pomogle u upravljanju svojim djetetom u svakodnevnim situacijama, načinima konstruktivnog upražnjavanja vremena s djecom, zajedno sa školom, u cilju ispunjenja punog potencijala svakog djeteta. Ovi sastanci su na kraju pomogli da se smanji nivo stresa i ojača njihova porodična veza.

Datum VRUJEME	EDUS- CIKLUS EDUKACIJA RODITELJA 2018 Tema edukacije	Predavači
23.10.2018. 17h EDUS-VN	SAMOSTALNOST I U ovoj temi ćemo govoriti na koji način osamostaliti dijete, kako početi i uspostaviti rutine i strukturu, kako pomoći djetetu, biti strpljiv i dati djetetu dovoljno vremena i prilika za uježbavanje vještina, te na koji način iskoristiti svakodnevne aktivnosti putem kojih djeca uče da budu samostalna u hranjenju, oblačenju i samostalnosti igre.	Mr. sci Lejla Buturović
30.10.2018. 17h EDUS-VN	SAMOSTALNOST II Nastavljamo o tome na koji način osamostaliti dijete, kako početi i uspostaviti rutine i strukturu, kako pomoći djetetu, biti strpljiv i dati djetetu dovoljno vremena i prilika za uježbavanje vještina, te na koji način iskoristiti svakodnevne aktivnosti putem kojih djeca uče da budu samostalna u oblastima: toalet rutina, spavanje, briga o sebi i dnevni raspored aktivnosti	Mr. sci Stanislava Majujević Halida Mujaković, prof. pred. Odgoje
06.11.2018. 17h EDUS-VN	SOCIJALIZACIJA KROZ IGRU U ovoj temi ćemo govoriti o razvoju socijalizacije u kućnom ambijentu sa posebnim osvrtom na igre koje podstiču socijalizaciju, te koje je uloga brata, sestre, oca i drugih članova porodice i prijatelja, kako razvijati svijet o drugom, koncept dječijeg i čekanje na red.	Mr. sci Lejla Buturović
13.11.2018. 17h EDUS-VN	POSTAVLJANJE GRANICA DIJETETU Na edukaciji ćemo govoriti o postavljanju jasnih pravila, strukturi dana i dosljednosti svih osoba koje brinu o djetetu kao osnovnom preduslovu za dobro funkcionisanje porodice, te o pohvalama poželjnog ponašanja djeteta i motivaciji koji daju odlične rezultate tokom odgoja.	Halida Mujaković, prof. pred. Odgoje Mr. sci Stanislava Majujević
20.-22.11.2018. 17-30 EDUS-VN	TUI NA TRETMAN - MASAŽA ZA DJECU SA POTEŠKOĆAMA U RAZVOJU Tui Na tretman koji provodi goss. Leonid Rozman je specijalno dizajniran za pomoć djeci s poremećajima autističnog spektra i govorno-jezičkim smetnjama, a namijenjena je roditeljima, logopedima i drugim terapeutima koji rade s djecom. Tui Na Centar u Londonu aktivno djeluje već šestu godinu, a ovaj holistički tretman masažom se zasniva na principima kineske medicine, medicinske i akupunkturinih tačaka.	Leonid Rozman, osnivač Tui Na centra, Sanja Šauček, projekt menadžerica
27.11.2018. 17h EDUS-VN	RODITELJ KAO EDUKATOR – ODAKLE POČETI? U ovoj temi ćemo govoriti koje su to osnovne vještine i kako u kućnom okruženju poticati razvoj pet osnovnih vještina (praćenje vokalnih naloga, imitaciju, sparivanje predmeta, identifikaciju predmeta i zahtjeve), koje su ključni preduslov za dalje usvajanje vještina i razvoj djeteta.	Mr. sci Lejla Buturović
04.12.2018. 17h EDUS-VN	RAZVOJ GOVORA KOD DJECE U okviru edukacije obradimo naučna saznanja koja se tiču mehanizama razvoja govora i verbalnim razvojnim stadijima kod djeteta, šta to sve može pozitivno ili negativno uticati na razvoj govora, te koji su najčešći uzroci kašnjenja u razvoju govora.	Dr. sci Nivana Pistojević
11.12.2018. 17h EDUS-VN	AKTIVNOSTI ZA POTICANJE RAZVOJA GOVORA KOD DJECE Tema ove edukacije su praktične aktivnosti kojima se potiče razvoj djetetovog govora, te na koji način se roditelj najefikasnije može angažovati u radu sa svojim djetetom. Tema će obuhvatiti različite naučne taktike i tehnike pomoću kojih se, kroz igru i svakodnevne aktivnosti, može poticati govorni razvoj djece.	Mr. sci Stanislava Majujević
18.12.2018. 17h EDUS-VN	KAKO PRIPREMITI DIJETE ZA ŠKOLU? U ovoj temi ćemo govoriti o tranzicijskim periodima u životu s posebnim osvrtom na polazak djeteta u školu, te koja su to predznanja i vještine i kako ih poticati, kao neophodan preduslov da bi dijete bilo uspješno u školi.	Mr. sci Zvezdeta Jena

Posebnu pažnju roditelja privukla je dvodnevna prezentacija TUI NA tretmana – masaže za djecu sa poteškoćama u razvoju, koji je specijalno dizajniran za pomoć djeci sa poremećajima iz autističnog spektra i govorno – jezičkim smetnjama i koja je namijenjena roditeljima, logopedima i drugim terapeutima koji rade sa djecom, a koju su održali predstavnici TUI NA Centra u Londonu, g-din Leonid Rozman i g-đa Sanja Šauček.

BHAAAS

Bosanskohercegovačko –američka akademija umjetnosti i nauka (BHAAAS) je pozvala sve članove akademske zajednice, naučnike, istraživače, studente, pisce i umjetnike da predstave svoje radove na 10. (desetim) Danima BHAAAS-a, koji su se održali od 21. do 24. juna na Jahorini u Hotelu Termag. Dani BHAAAS predstavljaju jedan od najvećih naučnih skupova u regiji i organiziraju se uspješno već već deset godina, a mali jubilej ove značajne

manifestacije bio je u znaku zanimljivih naučnih predavanja. Na ovoj multidisciplinarnoj konferenciji su učestvovali brojni ugledni profesori, doktori, akademici i drugi uglednici iz svijeta nauke, kulture i umjetnosti. Dane BHAAAS je posjetilo preko hiljadu učesnika iz 24 zemlje svijeta, održano je 27 simpozija, mnogi okrugli stolovi i panel diskusije sa preko 375 predavača. Dani Akademije su pružili izvanrednu priliku renomiranim, ali i još neafirmiranim, članovima akademske zajednice da se međusobno upoznaju i pokrenu nove inicijative. Ovo je također bila prilika za polaznike postdiplomskih i postdoktorskih studija da steknu nove kontakte i uspostave mrežu sa kolegama iz svojih i srodnih struka. Na ovoj jednoj od najvećih naučnih konferencija na Balkanu na Jahorini su bile zastupljene akademske oblasti poput medicine, tehničkih nauka, prirodnih nauka, društvenih i humanističkih nauka, umjetnosti i kulture. Istraživanja koja su provedena u sklopu projekta "Unaprjeđenje statusa djece s poteškoćama u razvoju u BiH" finansiranog od strane Programa podrške marginaliziranim grupama (PPMG) Američke razvojne agencije (USAID) su bila predstavljena kroz 5 naučnih prezentacija. Dvodnevni Internacionalni transdisciplarni simpozij iz ranog rasta i razvoja i ranog učenja okupio je preko 80 učesnika od čega veliki broj uglednih profesora, istraživača, doktora, akademika i drugih uglednika iz svijeta nauke, kulture i umjetnosti. Među njima se svakako ističu svjetski ugledni stručnjaci poput prof. dr Mohammad Ghaziuddin (SAD), prof. Mihela Erjavec (V.Britanija) i dr. sci. Fabiola Casarini (Italija).

Obilježili smo Svjetski dan svjesnosti o autizmu ili World Autism Awareness Day u saradnji s Udruženjem Marathon na 5K trci, u okviru kampanje "Trčim za nekog s autizmom". Učesnici su trčali ili šetali u plavim majicama na Vrelu Bosne 8.4.2018. u okviru Plavog treninga, te 22.4.2018. trčali za nekoga s autizmom na Deksalgin 5K Spring Run. Naš cilj je bio prikupiti više od 15.500 KM koliko smo prikupili 2017. godine, međutim uz ogromnu podršku, angažman i velikodušnost svih "kupaca" na kampanji za edukaciju djece u EDUS programima je prikupljeno 45.645 KM.

Ovaj uspjeh podijeljen je sa svim učesnicima na druženju organizovanom ispred prostorija Udruženja. Našoj aprilskoj akciji svjesnosti o autizmu priključio se Nextbike BiH koji su iznose od aktiviranja / dopune nextbike računa donirali udruženju EDUS, te mnoge druge kompanije koje su donirale svoja sredstva za djecu u EDUS programima.

Povodom 2. aprila Međunarodnog dana svjesnosti o autizmu, predstavnici EDUS-a su takođe održali sastanak sa ambasadorom Turske, Gosp. Koçom i razgovarali o mogućim načinima buduće saradnje i podrške EDUSu.

EDUS je učestvovao 2.8.2018. u organizaciji radionice u historijskom muzeju pod nazivom „77 million (hi)stories-77 million paintings of Sarajevo“ kroz koji su svi učesnici imali priliku učiti o različitim periodima novije historije Bosne i Hercegovine. Prvi zadatak je bio da svaki učesnik odabere priču iz muzeja ili da odabere priču iz svog života koja je

povezana sa historijom Sarajeva – od legendi, mitovima, stvarnim događajima, motivima, opis predmeta ili vizualizacije atipičnih motiva (brojeva, boja, zvukova). Drugi zadatak radionice je bio predstavljanje odabrane priče likovnim jezikom. U saradnji sa kustosima su učesnici pravili prijedlog motiva koji prema njihovom mišljenju je mogao postati jedan od 77 miliona fragmenata i priča u instalaciji Briana Enoa. Potom su predlošci bili skenirani / fotografisani i posloženi u program koji ih kolažira u jedinstvenu cjelinu. U konačni kolaž su bili uključeni i crteži djece iz EDUS programa.

Uz podršku Vlade Švicarske smo u cilju da zajedničkim naporima podignemo svijest o pravima i potrebama djece s poteškoćama u razvoju učesćem u trci za djecu Nesquik Kids' Run koja se održala 9.9.2018. ispred TC Sarajevo City Centre (SCC) s početkom u 11:00. Trku je podržalo preko 400 djece koja je trčala pod motom "I ja volim da trčim" u majicama sa crtežom dječaka koji je pohađao EDUS program. Posebno smo ponosni na naše male trkače i trkačice iz EDUS programa koji su trčali rame uz rame sa svojim vršnjacima i vršnjakinjama i ponijeli svoje prve trkačke medalje kući.

EDUS U SVIJETU

Na 44-oj godišnjoj konvenciji **ABAI** održanoj od 24. do 28.5.2018. godine u San Diego-u gdje je učestvovalo 20,000 učesnika iz cijelog svijeta sa preko 10,000 prezentacija, na smo imali dvije naučne studije-prezentacije temeljene na rezultatima EDUS istraživanja.

Od 19. do 22. septembra 2018. u Njemačkoj u Wurzburg-u se održala najveća godišnja konferencija u oblasti primjenjene analize ponašanja **Applied Behavior Analysis - ABA** u Europi. Tokom 4 dana konferencije, izložen je veliki broj naučnih radova iz ove oblasti od strane renomiranih svjetskih stručnjaka. Nirvana Pištoljević, Eldin Džanko i Stanislava Majušević su izlagali na Simpoziju "Building behavioral program" kojim je predsjedavala

izvršna direktorica EDUS-a dr Pištoljević, a članovi Udruženja EDUS EDUKACIJA ZA SVE su izlagali 3 naučna rada koja su proizašla iz naših istraživanja. Simpozij je bio jedan od najposjećenijih na konferenciji.

Na 44-oj godišnjoj konvenciji **ABAI** održanoj od 24. do 28.5.2018. godine u San Diego-u gdje je učestvovalo 20,000 učesnika iz cijelog svijeta sa preko 10,000 prezentacija, na smo imali dvije naučne studije-prezentacije temeljene na rezultatima EDUS istraživanja.

POSJETE ZVANIČNIKA

Svake godine EDUS učionice posjete mnogi profesori, naučni istraživači, edukatori, studenti, profesionalni kadar iz svih oblasti koje se bave djecom. U toku 2018 imali smo čast ugostiti i goste sa Webster Univerzitet-a. Posjetili su nas naši dragi prijatelji i uvijek dobrodošli gosti iz **Hobol-Spydeberg Rotary club**-a iz Norveške, koji EDUS podržavaju još od 2013. godine.

EDUS je ušao u povijest Norveške jer su naši dragi prijatelji posvetili cijelo poglavlje objavljene knjige o povijesti njihovog Rotary kluba o radu EDUS-a. Sva zarada od knjige je također u korist EDUS-a. Lijepo je znati da je naš rad priznat tako daleko od naše zemlje. Osim zahvalnosti, trudićemo se da i u budućnosti opravdamo njihovo povjerenje.

Beskrivelse av barnehage og skoleprosjektet EDUS i Sarajevo, Bosnia og Herzegovina, sentralt i Europa.

EDUS er en bosnisk forkortelse som betyr «utdanning for alle». EDUS er grunnlagt av foreldre til barn med særskilt lærevansker. Ca 50% av barna er autister.

Det finnes ikke et godt offentlig skoletilbud til disse barna i Bosnia og Herzegovina. Alternativene er da at barna holdes hjemme i familien, uten noen form for systematisk skolegang eller de sendes til institusjoner for mentalt syke. Disse institusjonene kan oppfattes som rene oppbevaringsplasser uten noen form for opplæring og de lever under vanskelige forhold.

Skolen kan vise til meget gode resultater. Flere av barna som begynner her kan senere overføres til ordinær skole. Autistiske barn har ofte

både han og foreldrene var...
EDUS er avhengig av donasjoner...
skolen. NATOs hovedkvarter...
tungt inne og bruker en god...
å støtte skolen. Det gjør også...
nen og flere lands ambassad...
ambassaden gir midler via EU...
På websiden <http://edusbih.org>...
mer informasjon og det skal...
engelsk.
EDUS er en tvers igjennom...
er bla. underlagt revisjon...
ambassaden. Da jeg jobba...
så støttet vi med 19000...
en sum som nå blir videt...
fordi vi vet at pengene ge...
get godt formål og at reg...
parent. En av EDUS' g...
meg som politisk analys...
høy integritet.
EDUS er gratis for alle...
og lærer for 11 barn...

Osim brojnih stručnjaka iz oblasti obrazovanja, udruženje su posjetili u više navrata i brojni politički zvaničnici: predstavnici Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, Premijer Kantona Sarajevo, Podpredsjednik Federacije BiH, kao i predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

ISTRAŽIVANJA U EDUS-U

U okviru projekta „Unaprjeđenje statusa djece s poteškoćama u razvoju u BiH“ (donator: USAID/PPMG) u 2018. godini u toku su bila istraživanja u okviru 3 naučne studije. U okviru Studije 1 razvijali smo EDUS razvojne skale za praćenje razvoja i detekciju odstupanja u razvoju koji je nastao na istraživanju koje je obuhvatilo 1800 djece i njihovih roditelja širom BiH. U okviru Studije 2 razvijali smo EDUS Protokol za dijagnosticanje autizma, naučnu studiju koja se zasnivala na razvijanju detaljnog protokola za dublju analizu poremećaja u razvoju. Studija se provodila u saradnji sa svjetski priznatim dječijim psihijatrom Mohammadom Ghaziuddinom, profesorom na Michigan Univerzitetu u SAD, te Aidom Saračević, doktoricom molekularne biologije i biogenetičkih studija, profesoricom na Sarajevo School of Science and Technology. U 2018. godini je počela i Studija 3, odnosno Studija intervencije u kojoj su poređena 3 tipa intervencije za djecu s poteškoćama u razvoju prisutna u BiH.

OSTALO

Ponosni smo što je naša izvršna direktorica Nirvana Pištoljević nominovana za prestižnu nagradu u oblasti edukacije Brock International Prize in Education. Prema fondaciji Brock, ovom nagradom se odaje priznanje pojedincima za inovacije i doprinos u oblasti nauke i umjetnosti obrazovanja, koje za posljedicu imaju značajan uticaj na praksu i razumijevanje u oblasti obrazovanja.

NIRVANA PIŠTOLJEVIĆ

Nominated by: *Beverly Argus-Calvo*

Nirvana Pištoljević is an adjunct faculty member for Teachers College, Columbia University, and is the executive director for EDUS - Education for All in Sarajevo, Bosnia, and Herzegovina, a non-profit association for the advancement of education and support for children with and without developmental delays. She has developed numerous projects to advance the social inclusion of children and individuals with disabilities and in developing early detection and intervention systems for the mid- and low-income countries across Europe and central Asia. Her evidence-based intervention programs have led her to work directly and indirectly with over 1,500 children with autism and developmental disorders. She has worked with parents, teachers, pediatricians, psychologists, and therapists in Bosnia.

Ovaj doprinos mora imati potencijal za dugoročnu korist za čovječanstvo, kroz promjene i unaprjeđenje na svim nivoima, uključujući nove tehnike podučavanja, otkriće procesa učenja, organizacije škole i obrazovnog sistema, itd. Cijeni se, prije svega, inovativnost koja utiče na značajne promjene u načinu mišljenja i djelovanja. Prema fondaciji Brock: „Nekad je obrazovanje bilo privilegija bogatih, sada je imperativ za sve koji žele uspjeti na globalnom tržištu ideja.

Jednostavno, biti neobrazovan značajno umanjuje šanse za uspjeh u životu. Zato je bitno prepoznati značajne inovacije u obrazovanju, prihvatiti ih i proširiti njihov uticaj na druge obrazovne sisteme.“

2018. godina je donijela i proglašenje da smo **šampion inkluzije**. Zahvaljujemo se Unicef Bosna i Hercegovina za inicijativu i svima koji prepoznaju nas rad u zajednici!

Ladies in Magazine je prepoznao vrijednost i značaj rada naše izvršne direktorice, Nirvane Pištoljević u zajednici. Jedna je od 14 kandidatkinja koje su nominovane za titulu Žena godine.

Nasa izvršna direktorica dr.sci Nirvana Pištoljević je dobila priznanje za doprinos društvenoj zajednici u okviru manifestacije LADIES IN Awards Zena godine 2018.

Kao i svake godine, bili smo dio Diplomatskog Zimskog Bazara koji se održao 1. decembra 2018. godine. S ponosom smo pozvali sve naše prijatelje da prisustvuju ovom humanitarnom događaju s ciljem prikupljanja sredstava za organizacije koje se brinu o ugroženoj djeci i mladima. Podržani smo kupovinom domaćih kolača EDUS roditelja i prazničnih čestitki naše dječice.

I ove godine naši mališani su uživali u čaroliji koju nose novogodišnji praznici. Brojni pojedinci i kompanije željeli su biti dio dječije radosti. Naši prijatelji iz **Udruženja Rafael** su i ove godine obradovali mališane sa puno paketićima pripremljenim s ljubavlju, dok se posebno okičen Centrotans autobus koji je imao veliku bradu i crvenu kapicu, sa Djedom Mrazom, uparkirao ispred prostorija EDUS-a. Mališani imali su priliku da se druže sa njim, provozaju u njegovom autobusu i dobiju poklon.

Struktura EDUS-a 2018 godine je bila sljedeća:

- **Nirvana Pištoljević** – Izvršna Direktorica
- **Sanela Lindsay** – predsjednica skupštine Udruženja
- **Ferid Ajanović** –predsjednik Upravnog odbora
- **Adnan Vrbanjac** – član Upravnog odbora
- **Ismar Volić** – član Upravnog odbora
- **Dženita Pašić** – član Upravnog odbora
- **Alma Haverić** - član Upravnog odbora
- **Senada Bajrović** – predsjednica Savjeta roditelja

U 2018. godini administrativno osoblje je bilo u sljedećem sastavu:

- **Mirela Selmanović**- EDUS finansijska menadžerica i pojeekat menadžerica UNICEF-a BiH
- **Elmedina Grobović**- EDUS office menadžerica i projekat menadžerica za UNICEF-a Palestine
- **Selma Mameledžija**- koordinatorica USAID projekta
- **Azra Manso** - finansijska menadžerica na USAID projektu
- **Eldin Džanko** - kordinator istraživačkog odjela u EDUS-u
- **Ljiljana Miljanović** – asistentica glavnog istraživača
- **Belma Karić** – kordinatorica projekta SWISS Embassy
- **Ljiljana Četić** – administrativna podrška

PROSTOR I OPREMA

U aprilu 2018. godini EDUS je svoje kancelarije preselio u dogovoru sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo i J.U. Vladimir Nazor, u prostorije bivše OŠ „Isa Beg Ishaković“ na adresi Kemala Kapetanovića 43.

PODRŠKA: DONATORI, PARTNERI I SPONZORI

UNICEF Bosna i Hercegovina, UNICEF Država Palestina, Swiss Embassy, Moustache Charity Club, Australian Embassy in Vienna, Spydeberg Rotary Club Norway, USAID/PPMG, BHAAAS, Općina Stari Grad, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, ANU BiH, Ministarstvo socijalnog rada i politike FBiH.

STRATEŠKI CILJ	AKTIVNOST	VREMENSKI PERIOD U TOKU 2017	BUDGET KM	REZULTAT
	a) Osnivanje Naučnog centra za podršku inkluziji koji bi služio kao pokazna predškolsko-školska ustanova za djecu sa i bez poteškoća u razvoju, resursni centar za obuku stručnog kadra specijalnih i redovnih škola, vrtića, klinika i domova zdravlja i edukaciju roditelja i javnosti, a također bi bio i naučnoistraživački centar povezan s BiH i svjetskim univerzitetima	Prva polovina 2018.	Adaptacija i oprema postojećeg objekta min. 1 mil. KM. Rad i održavanje min. 2,6 mil. KM/godišnje (200 djece i 90 uposlenika)	NIJE ISPUNJENO
1.2. Pomoć u razvoju sistema detekcije, dijagnoze i intervencije kod poteškoća u razvoju djece	a) nastavak implementacije projekata s UNICEF-om i USAID-om na etabriranju sistema rane detekcije, dijagnoze i intervencije u BiH	UNICEF do kraja ugovora USAID tokom cijele godine	BAM 500,000	SPROVODI SE PREMA PLANU
1.3. Unapređenje visokoškolskog sistema	a) zagovaranje otvaranja novih katedri za specijalnu primjenjenu pedagogiju i primjenjenu psihologiju b) zagovaranje intenzivne praktične obuke studenata relevantnih fakulteta kroz rad u EDUS programu u Mjedenici, a kasnije u Resursnom centru	Tokom cijele godine	BAM 0	-
1.4. Zagovaranje preciznijih zakonskih okvira za zaštitu najboljih interesa djeteta	a) zagovaranje izrade zakonskog okvira za uvođenje sistema rane intervencije b) zagovaranje zakonskih okvira za modernizaciju procesa kategorizacije djece sa invaliditetom prema najboljim svjetskim praksama, kako bi se usmjerio prema edukacijskim potrebama djece c) zagovaranje revizije relevantnih zakona (Porodični zakon, Zakon o osnovnom školstvu, Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju itd.), te izrade potrebnih zakonskih i podzakonskih okvira za primjenu najoptimalnijih rješenja za svako dijete	Tokom cijele godine Tokom cijele godine Tokom cijele godine	0 KM 0 KM 0 KM	KONTINUIRANO SE SPROVODI KONTINUIRANO SE SPROVODI KONTINUIRANO SE SPROVODI
1.5. Praćenje savremenih svjetskih tokova u oblasti obrazovanja i podrške djece u razvoju i primjenjivanje najboljih svjetskih praksi	a) nabavka stručne literature neophodne za primjenu projektnog modela obrazovanja, kao i za opšte obavještanje i usavršavanje b) učestvovanje na međunarodnim naučnim konferencijama i primjenjivanje stečenog znanja;	Po potrebi tokom cijele godine Dva puta godišnje	1 000 KM 4000 KM	NABAVLJENI INSTRUMENTI ZA PROCJENU SPROVODI SE
1.6. Podrška razvoju relevantnog naučnoistraživačkog rada i razvoj međunarodne naučne saradnje na državnom i međunarodnom nivou	a) naučnoistraživački rad na efektivnosti primjenjivane metodologije i novim taktikama u radu b) predstavljanje tih radova na međunarodnim konferencijama c) lobiranje za osnivanje međunarodnog naučnoistraživačkog centra d) radionice za dizajn naučnoistraživačkih radova e) organizacija seminara i konferencija	Tokom cijele godine Dva puta godišnje min. Tokom cijele godine U toku školske godine U toku školske godine	10.000 KM Već uključeno 0 KM Uključeno u rad programa Uključeno u projekte sa Unicefom i USAID-om	SPROVODI SE SPROVODI SE
1.7. Organizovanje i sprovođenje izvansistemskih aktivnosti koje mogu da povećaju kvalitet podrške djeci	a) organizovanje ljetne škole; b) organizovanje umjetničkih radionica i predstava za djecu; c) organizovanje posjeta muzejima, kinima i pozorištima.	Juli-avgust U toku školske godine U toku školske godine i ljetne škole	10 000 KM 2 000 KM 3 000 KM	ODRŽANA KONTINUIRANO SE SPROVODI NAJVIŠE U SARADNJI SA NARODNIM POZORIŠTEM

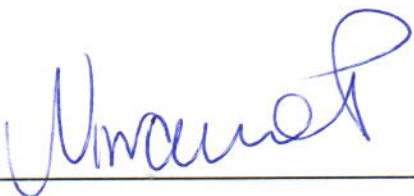
STRATEŠKI CILJ	AKTIVNOST	VREMENSKI PERIOD U TOKU 2017	BUDGET KM	REZULTAT
2.1. Okupljanje stručnjaka, roditelja i ostalih građana koji žele da postojeće sisteme vezane za razvoj djece unaprijede i bolje prilagode individualnim potrebama djeteta	a) aktivnosti Savjeta roditelja EDUS-a (prema njihovom planu i programu)	Tokom cijele godine.	0 KM	KONTINUIRANO SE SPROVODI
	b) animiranje javnosti kroz predavanja i rasprave	Prema mogućnostima i potrebama	Ubrojano u koštanje predavanja pod 1.	KONTINUIRANO SE SPROVODI
	c) organizovanje seminara i radionica	Jedan ciklus u toku godine, prema mogućnostima predavača	Ubrojano u koštanje seminara pod 1.	KONTINUIRANO SE SPROVODI
2.2. Bolje uvezivanje obrazovnog, zdravstvenog i socijalnog sistema kako bi bili što bliži stvarnim potrebama djece sa i bez poteškoća u razvoju i njihovih porodica;	a) organizovanje sastanaka sa resornim ministarstvima na svim nivoima vlasti	Tokom cijele godine.	0 KM	KONTINUIRANO SE SPROVODI
	b) zagovaranje bolje međusobne integrisanosti sistema	Tokom cijele godine.	0 KM	KONTINUIRANO SE SPROVODI
	c) pomoć pri izradi novih politika i planova u zdravstvu, obrazovnom i socijalnom sistemu, po ugledu na najbolje svjetske prakse	Tokom cijele godine.	0 KM	KONTINUIRANO SE SPROVODI
2.3. Saradnja sa vladinim, nevladinim i profitnim sektorom u oblastima od zajedničkog interesa	a) potpisivanje ugovora o partnerstvu i sponzorstvu	Tokom cijele godine.	0 KM	KONTINUIRANO SE SPROVODI
	b) izrada i realizacija zajedničkih projekata	Tokom cijele godine.	0 KM	KONTINUIRANO SE SPROVODI
STRATEŠKI CILJ	AKTIVNOST	VREMENSKI PERIOD U TOKU 2017	BUDGET KM	REZULTAT
3.1. Podizanje svijesti javnosti o potrebi za sveobuhvatnim pristupom u podršci i obrazovanju djece, sa ciljem zadovoljenja njihovih individualnih potreba;	a) medijska kampanja sa fokusom na Light it up Blue akciju 2.aprila	15. marta - 15. aprila	0	SPROVODI SE
	b) prikazivanje priloga o EDUSovom radu na TV-u	Tokom cijele godine (prema strategiji odnosa s javnošću)	0	SPROVODI SE
3.2. Poboljšanje opšte obavještenosti o razvojnim poremećajima, potrebama djece i sistemima podrške;	a) doštampavanje i elektronska distribucija brošura, plakata i edukativnih materijala	Tokom cijele godine (prema strategiji odnosa s javnošću)	Po projektu	SPROVELO SE PREMA PROJEKTNIM AKTIVNOSTIMA
	b) učešće u radio i TV emisijama i elektronskim portalima	Tokom cijele godine (prema strategiji odnosa s javnošću)	0	SPROVODI SE
3.3. Afirmacija i podizanje svijesti o potencijalima djece sa poteškoćama u razvoju;	a) organizovanje dječijih izložbi, predstava i koncerata;	Prema mogućnostima, barem jednom u toku godine	2 000 KM	
	b) organizovanje grupa na elektronskim medijima;	Prema potrebi, tokom cijele godine	0	
	c) medijska promocija aktivnosti a) i b).	Tokom cijele godine	Ubrojano pod medijsku kampanju	SPROVODI SE

Podaci iz finansijskog izvještaja za 2018. godinu:

DONATORI:	Iznos po donatoru koji sa projektnim aktivnostima obuhvata 2018. godinu (KM)
USAID	318.168,51
Ambasada Australije	9.360,00
Crna Gora	10.476,60
Gradska uprava	5.000,00
Dubrovnik	12.382,50
Općina Stari Grad	8.000,00
Ministarstvo rada	5.000,00
MONKS	12.456,00
Optima	2.906,70
Ambasada Švicarske	79.353,71
Općina Stari Grad	16.000,00
UNICEF BiH i Palestina:	362.785,98
SUM projekti (KM):	841.890,00

Od gore navedenih prihoda na pojedine rashode se odnosi:	
Plaće i pripadajući porezi i doprinosi SUM:	275.744,00
Amortizacija SS	10.110,00
Ostali rashodi (Ugovori o djelu, ugovori o nadoknadi putnih troškova te ostali ugovori o privremenim i povremenim poslovima...)	296.912,00
Ostali troškovi (PDV, oprema, režije, putni troškovi, itd.)	259.124,00
Prosječan broj zaposlenih na ugovoru o radu u toku 2018. godine je 20	
SUM Rashodi:	841.890,00
Total:	0,00

Sarajevo, April 2019.

Nirvana Pištoljević

Izvršna direktorica EDUS-Edukacija za sve

M.P.

